

Sbírka soudních rozhodnutí

ROZSUDEK SOUDNÍHO DVORA (druhého senátu)

9. září 2015*

„Řízení o předběžné otázce — Migrující pracovníci — Sociální zabezpečení — Použitelné právní předpisy — Lodníci na Rýně — Osvědčení E 101 — Důkazní hodnota — Předložení sporu Soudnímu dvoru — Povinnost podat žádost o rozhodnutí o předběžné otázce“

Ve spojených věcech C-72/14 a C-197/14,

jejichž předmětem jsou žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce na základě článku 267 SFEU, podané rozhodnutími odvolacího soudu v Hertogenbosch (Gerechtshof te 's-Hertogenbosch) a Nejvyšším soudem Nizozemska (Hoge Raad der Nederlanden) ze dne 7 února 2014 a 28. března 2014, došlými Soudnímu dvoru dne 10 února 2014 a 18. dubna 2014, v řízeních

X

proti

Inspecteur van Rijksbelastingdienst (C-72/14),

a

T. A. van Dijk

proti

Staatssecretaris van Financiën (C-197/14),

SOUDNÍ DVŮR (druhý senát),

ve složení R. Silva de Lapuerta (zpravodajka), předsedkyně senátu, J.-C. Bonichot, A. Arabadžev, J. L. da Cruz Vilaça a C. Lycourgos, soudci,

generální advokát: N. Wahl,

vedoucí soudní kanceláře: A. Calot Escobar,

s přihlédnutím k písemné části řízení,

s ohledem na vyjádření předložená:

— za X a T. A. van Dijk a M. J. van Damem, advocaat,

— za nizozemskou vládu M. Bulterman, M. de Ree a H. Stergiou, jakož i J. Langerem, jako zmocněnci,

* Jednací jazyk: nizozemština.

- za českou vládu M. Smolkem, jako zmocněncem,
- za německou vládu T. Henzem a J. Möllerem, jako zmocněnci,
- za řeckou vládu E.-M. Mamouna, M. Tassopoulou a A. Samoni-Rantou, jako zmocněnkyněmi,
- za Evropskou komisi D. Martinem a W. Roelsem, jako zmocněnci,

po vyslechnutí stanoviska generálního advokáta na jednání konaném dne 13. května 2015,

vydává tento

Rozsudek

- 1 Žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce se týkají výkladu čl. 7 odst. 2 písm. a) nařízení Rady (ES) č. 1408/71 ze dne 14. června 1971 o uplatňování systémů sociálního zabezpečení na zaměstnané osoby a jejich rodiny pohybující se v rámci Společenství, jakož i článků 10c až 11a, 12a a 12b nařízení Rady (EHS) č. 574/72 ze dne 21. března 1972, kterým se stanoví prováděcí pravidla k nařízení (EHS) č. 1408/71 změněných a aktualizovaných nařízením Rady (ES) č. 118/97 ze dne 2. prosince 1996 (Úř. věst. L 28, s. 1; Zvl. vyd. 05/01, s. 3), ve znění nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 647/2005 ze dne 13. dubna 2005 (Úř. věst. L 117, s. 1) (dále jen „nařízení č. 1408/71“ a „nařízení č. 574/72“), jakož i výkladu čl. 267 třetího pododstavce SFEU.
- 2 Tyto žádosti byly předloženy v rámci dvou sporů mezi X a Inspecteur van Rijksbelastingdienst (Inspektorem státní daňové správy) a T. A. van Dijkem a Staatssecretaris van Financiën (ministrem financí) v otázce daňových výměrů určených žalobcům.

Právní rámec

Mezinárodní právní úprava

- 3 Dohoda o sociálním zabezpečení lodníků na Rýně přijatá mezivládní konferencí pověřenou revizí dohody ze dne 13. února 1961 o sociálním zabezpečení lodníků na Rýně, podepsaná v Ženevě dne 30. listopadu 1979, (dále jen „dohoda o lodnících na Rýně“) stanoví v čl. 2 odst. 1 toto:

„S výhradou ustanovení čl. 9 odst. 2 a článku 54 se tato dohoda použije na území smluvních stran na všechny osoby, na které se jakožto na lodníky na Rýně vztahují nebo vztahovaly právní předpisy jedné nebo několika smluvních stran, jakož i na jejich rodinné příslušníky a jejich pozůstalé.“ (*neoficiální znění*)

Unijní právo

Nařízení č. 1408/71

- 4 Článek 6 nařízení č. 1408/71 stanoví, že toto nařízení v zásadě nahrazuje ustanovení jakékoli úmluvy o sociálním zabezpečení zavazující buď členské státy, nebo alespoň dva členské státy a jeden nebo více ostatních států.

- 5 Článek 7 odst. 2 písm. a) nařízení č. 1408/71, nazvaný „Mezinárodní ustanovení, která nejsou dotčena tímto nařízením“, stanoví, že bez ohledu na ustanovení článku 6 tohoto nařízení zůstávají použitelná ustanovení dohod o lodnicích na Rýně.
- 6 Hlava II nařízení č. 1408/71, která zahrnuje články 13 až 17a, obsahuje pravidla pro určení právních předpisů použitelných v oblasti sociálního zabezpečení.

Nařízení č. 574/72

- 7 Hlava III nařízení č. 574/72, nadepsaná „Provedení ustanovení nařízení o určení použitelných právních předpisů“, stanoví prováděcí pravidla k článkům 13 až 17 nařízení č. 1408/71.
- 8 Článek 10c až 11a, článek 12a a 12b nařízení č. 574/72 konkrétně stanoví, že instituce určená příslušným orgánem členského státu, jehož právní předpisy jsou použitelné na základě čl. 13 odst. 2 písm. d), čl. 14 odst. 1 písm. a), a odst. 2 písm. a) a b), čl. 14a odst. 1 písm. a), odst. 2 a 4, čl. 14b odst. 1, 2 a 4, 14c písm. a), 14e a článku 17 nařízení č. 1408/71, vydá tzv. „osvědčení E 101“ o tom, že se na dotyčného pracovníka vztahují právní předpisy uvedeného členského státu.

Spory v původním řízení a předběžné otázky

Věc C-72/14

- 9 X je nizozemským státním příslušníkem, který v průběhu roku 2006 bydlel v Nizozemsku a pracoval jako kormidelník na motorovém plavidle registrovaném v Nizozemsku.
- 10 Během roku 2006 bylo uvedené plavidlo využíváno k obchodním účelům nejen na Rýně, ale nejčastěji i na jiných vnitrozemských splavných vodních cestách.
- 11 Během roku 2006 byl X veden na výplatní listině podniku usazeného v Lucembursku.
- 12 Dne 25. listopadu 2004 vydal ministr dopravy a vodohospodářství (Ministerie van Verkeer en Waterstaat) majiteli plavidla, podniku usazenému v Rotterdamu (Nizozemsko), pro toto plavidlo osvědčení plavidla na Rýně (Rijnvaartverklaring) ve smyslu čl. 1 písm. h) a čl. 5 odst. 1 zákona o dopravě na vnitrozemských splavných vodních cestách (Wet vervoer binnenvaart).
- 13 X požádal příslušnou instituci Lucemburského velkovévodství o pojištění v lucemburském režimu sociálního zabezpečení a jeho žádosti bylo vyhověno. Dne 1. března 2006 vydal „Union des caisses de maladie Luxembourg“ (Svaz zdravotních pojišťoven v Lucembursku) panu X z titulu jeho činnosti osvědčení E 101.
- 14 X podal příznání k dani z příjmů a příspěvkům na sociální zabezpečení za rok 2006 na základě zdanitelného příjmu ze své výdělečné činnosti vyčísleného na 31 647 eur. V příznání žádal X o osvobození od placení příspěvků na sociální zabezpečení a odpočet za účelem zamezení dvojímu zdanění. Při vyměřování daně mu vnitrostátní daňový orgán nepovolil požadované osvobození ani odpočet. Dále provedl i opravu ve výpočtu daně.
- 15 Na jméno pana X byl vystaven výměr na daň z příjmů a příspěvky na sociální zabezpečení, které měl X zaplatit za rok 2006, přičemž za základ byl vzat zdanitelný příjem z jeho činnosti ve výši 28 914 eur.
- 16 Dotčený podal proti rozhodnutí, kterým mu nebylo povoleno osvobození od placení příspěvků na sociální zabezpečení za předmětný rok, odvolání. Vnitrostátní daňový orgán toto odvolání zamítl jako neopodstatněné.

- 17 X podal proti zamítavému rozhodnutí žalobu k soudu v Bredě (Rechtbank Breda), který rozhodl, že je neopodstatněná. X se proti rozsudku soudu v Bredě odvolal k odvolacímu soudu v Hertogenbosch.
- 18 Odvolací soud v Hertogenbosch zastává názor, že soud v Bredě správně rozhodl, že X je třeba považovat za lodníka na Rýně ve smyslu dohody o lodnících na Rýně, a že se tedy na něj vztahují kolizní normy obsažené v této dohodě. Odvolací soud v Hertogenbosch si klade otázku, jaké účinky může mít osvědčení E 101 vydané dne 1. března 2006 lucemburskou institucí příslušnou k vydávání tohoto typu osvědčení.
- 19 Za těchto podmínek se odvolací soud v Hertogenbosch rozhodl přerušit řízení a položit Soudnímu dvoru následující předběžné otázky:
- „1) V rozsudku FTS (C-202/97, EU:C:2000:75) Soudní dvůr rozhodl, že osvědčení E 101 vydané příslušnou institucí členského státu zavazuje orgány sociálního zabezpečení jiných členských států, i kdyby toto osvědčení bylo obsahově nesprávné. Vztahuje se toto rozhodnutí i na takové případy, jako je případ dotčený v projednávané věci, ve kterém se nepoužijí pravidla pro určení rozhodné právní úpravy podle nařízení?
- 2) Má pro zodpovězení této otázky význam, že příslušná instituce neměla v úmyslu vydat osvědčení E 101, avšak z administrativních důvodů vědomě a záměrně použila dokumenty, které se z hlediska formy a obsahu jevily jako osvědčení E 101, takže dotčená osoba měla za to a i důvodně mohla mít za to, že takové osvědčení získala?

Věc C-197/14

- 20 V období od 1. ledna 2007 do 30. června 2007 měl T. A. van Dijk bydliště v Nizozemsku a byl zaměstnán u společnosti Christa Intershipping Sarl usazené v Lucembursku. V tomto období pracoval na území několika členských států jako kapitán na plavidle vnitrozemské plavby zejména na řece Rýn, jejích přítocích a místech, kde se vlévá do moře.
- 21 Lucemburské orgány vydaly T. A. van Dijkovi osvědčení E 101, z něhož vyplývá, že se na něj od 1. září 2004 podle nařízení č. 1408/71 vztahují lucemburské právní předpisy v oblasti sociálního zabezpečení.
- 22 T. A. van Dijkovi byl doručen výměr na daň z příjmů za rok 2007 týkající se příspěvků na sociální zabezpečení, jakož i výměr týkající se příspěvků na zdravotní pojištění za tentýž rok vyčíslených na základě jeho příjmů. Nizozemské daňové orgány potvrdily tyto daňové výměry i po odvolání T. A. van Dijka.
- 23 Poté, co T. A. van Dijk podal proti těmto zamítavým rozhodnutím žalobu k soudu v Haagu (Rechtbank te 's-Gravenhage), tento soud předmětné výměry potvrdil a T. A. van Dijk se proti tomuto rozsudku odvolal k odvolacímu soudu v Haagu (Gerechtshof te 's-Gravenhage).
- 24 Odvolací soud v Haagu potvrdil rozsudek soudu v Haagu. Odvolací soud v Haagu konkrétně rozhodl, že dotčený musí být považován za lodníka na Rýně ve smyslu dohody o lodnících na Rýně a že se na něj na základě čl. 11 odst. 2 uvedené dohody vztahuje nizozemský režim sociálního zabezpečení. Odvolací soud v Haagu navíc rozhodl, že předmětné osvědčení E 101 není právně závazné, jelikož bylo vydáno na základě nařízení č. 1408/71, které se na T. A. van Dijka podle čl. 7 odst. 2 písm. a) uvedeného nařízení nepoužije.
- 25 T. A. van Dijk podal proti rozsudku odvolacího soudu v Haagu kasační opravný prostředek k Nejvyššímu soudu Nizozemska.

- 26 Z předkládacího rozhodnutí vyplývá, že Nejvyššího soudu Nizozemska již měl příležitost vyslovit se k závaznosti osvědčení E 101 ve věci podobné věci v původním řízení.
- 27 V rozsudku ze dne 11. října 2013 (č. 12/04012, ECLI:NL:HR:2013:CA0827) Nejvyšší soud Nizozemska skutečně rozhodl, že osvědčení E 101 není závazné a že nebyla porušena zásada loajální spolupráce, neboť dotčenou osobu je nutné považovat za lodníka na Rýně ve smyslu čl. 1 písm. m) dohody o lodnících na Rýně, na kterého se tedy vztahuje uvedená dohoda, a nikoli nařízení č. 1408/71.
- 28 Nejvyšší soud Nizozemska takto rozhodl, aniž požádal Soudní dvůr o rozhodnutí o předběžné otázce, neboť měl za to, tato otázka nevyvolává rozumné pochybnosti.
- 29 Rozhodnutím ze dne 7. února 2014 (č. 13/00040, ECLI:NL:GHSHE:2014:248, V-N 2014/12.15) však odvolací soud v Hertogenbosch položil Soudnímu dvoru dvě předběžné otázky ve věci C-72/14.
- 30 Jelikož odpověď na tyto otázky může být relevantní pro vyřešení sporu, který mu byl předložen, Nejvyšší soud Nizozemska si klade otázku, zda může tento spor řešit v souladu se svým rozsudkem ze dne 11. října 2013, aniž Soudnímu dvoru předloží žádost o rozhodnutí o předběžné otázce a vyčká na odpověď tohoto soudu na předběžné otázky položené odvolacím soudem v Hertogenbosch.
- 31 Nejvyšší soud Nizozemska si konkrétně klade otázku, zda lze v případě, že má za to, že odpověď na otázku výkladu unijního práva vznesenou v řízení, které před ním probíhá, je natolik jednoznačná, že o ní nepřetrvávají žádné rozumné pochybnosti, konstatovat, že byly splněny podmínky formulované v bodě 16 rozsudku Cilfit a další (283/81, EU:C:1982:335).
- 32 Za těchto okolností se Nejvyšší soud Nizozemska rozhodl přerušit řízení a položit Soudnímu dvoru následující předběžné otázky:
- „1) Je Nejvyšší soud Nizozemska jako nejvyšší vnitrostátní soud na základě předběžné otázky předložené Soudnímu dvoru k rozhodnutí vnitrostátním soudem nižšího stupně povinen předložit Soudnímu dvoru k rozhodnutí předběžnou otázku nebo vyčkat na odpověď na otázku položenou soudem nižšího stupně, přestože se domnívá, že správné použití unijního práva je s ohledem na otázku, kterou má rozhodnout, natolik zřejmé, že je mimo jakékoli rozumné pochybnosti, jakým způsobem má být tato otázka zodpovězena?
- 2) V případě kladné odpovědi na první otázku, jsou nizozemské orgány příslušné v oblasti sociálního zabezpečení vázány osvědčením E 101 vystaveným příslušným orgánem jiného členského státu, pokud se uvedené osvědčení týká lodníka na Rýně, v důsledku čehož se podle čl. 7 odst. 2 písm. a) nařízení č. 1408/71 nepoužijí pravidla pro určení rozhodného práva stanovená v tomto nařízení, jehož použití toto osvědčení dokládá?“
- 33 Rozhodnutím předsedy Soudního dvora ze dne 24. února 2015 byly věci C-72/14 a C-197/14 spojeny pro účely ústní části řízení i rozsudku.

K předběžným otázkám

Úvodní poznámky

- 34 Z předkládacích rozhodnutí vyplývá, že žalobci v původním řízení jsou lodníky na Rýně, kterým instituce příslušná k vydávání osvědčení E 101 v Lucembursku vydala toto osvědčení.

- 35 Z předkládacího rozhodnutí ve věci C-72/14 rovněž vyplývá, že uvedená instituce měla za to, že na základě kolizních norem obsažených v dohodě o lodnicích na Rýně se na žalobce v původním řízení vztahuje lucemburská právní úprava, a použila osvědčení E 101 jako doklad o tom, že je žalobce v původním řízení pojištěn v lucemburském režimu sociálního zabezpečení, neboť v rámci uvedené dohody neexistuje formulář rovnocenný osvědčení E 101.
- 36 Na otázky položené předkládajícími soudy je třeba odpovědět na základě těchto východisek s tím, že tento rozsudek se nevěnuje kvalifikaci žalobců v původním řízení jakožto lodníků na Rýně či tomu, jaké vnitrostátní právní předpisy jsou na ně použitelné.

K otázkám ve věci C-72/14 a druhé otázce ve věci C-197/14

- 37 Podstatou otázek ve věci C-72/14 a druhé otázky ve věci C-197/14, které je třeba zkoumat společně, je, zda musí být čl. 7 odst. 2 písm. a) nařízení č. 1408/71, jakož i článek 10c až 11a, 12a a 12b nařízení č. 574/72 vykládány v tom smyslu, že osvědčení vydané příslušnou institucí členského státu ve formě osvědčení E 101 jako doklad o tom, že se na pracovníka vztahují předpisy tohoto členského státu o sociálním zabezpečení, ačkoli se na tohoto pracovníka vztahuje dohoda o lodnicích na Rýně, je závazné pro instituce jiných členských států, a zda je v tomto ohledu relevantní skutečnost, že instituce, která jej vydala, neměla v úmyslu vydat skutečné osvědčení E 101, ale použila z administrativních důvodů vzorový formulář tohoto osvědčení.
- 38 Zaprvé je třeba připomenout, že osvědčení E 101 je vzorovým formulářem, které podle hlavy III nařízení č. 574/72 vydává instituce určená příslušným orgánem členského státu, jehož právní předpisy v oblasti sociálního zabezpečení jsou použitelné, a potvrzuje, že migrující pracovníci podléhají v situacích stanovených v některém z ustanovení hlavy II nařízení č. 1408/71 nadále právním předpisům uvedeného členského státu, jak vyplývá z bodů 7 a 8 tohoto rozsudku.
- 39 Použití osvědčení E 101 je tak podle všeho relevantní jen v případě, že se na dotčené pracovníky uplatní pravidla pro určení použitelných právních předpisů v oblasti sociálního zabezpečení stanovená v hlavě II nařízení č. 1408/71, čemuž nasvědčují i formulace ve vzorovém formuláři, které zmiňují pouze pracovníky, na něž se vztahuje uvedená hlava II.
- 40 Soudní dvůr dále určil, že takové osvědčení v rozsahu, v němž vytváří právní domněnku legality účasti vyslaných pracovníků na režimu sociálního zabezpečení členského státu, v němž je usazen podnik, který vyslal tyto pracovníky, zavazuje příslušnou instituci členského státu, do něhož jsou tito pracovníci vysláni (rozsudek Herbosch Kiere, C-2/05, EU:C:2006:69, bod 24).
- 41 Soudní dvůr rovněž upřesnil, že dokud osvědčení E 101 nebylo odvoláno nebo prohlášeno neplatným orgány členského státu, v němž bylo vydáno, je závazné pro příslušnou instituci a soudy členského státu, do něhož jsou pracovníci vysláni (rozsudek Herbosch Kiere, C-2/05 EU:C:2006:69, bod 33).
- 42 Jelikož je osvědčení E 101 pro tuto příslušnou instituci závazné, není dán důvod k tomu, aby jej osoba, která služeb pracovníka využívá, nerespektovala. Má-li však tato osoba pochybnosti o platnosti osvědčení, musí o tom předmětnou instituci informovat (rozsudek Banks a další, C 178/97, EU:C:2000:169, bod 47).
- 43 Je však třeba zdůraznit, že judikatura uvedená v bodech 40 až 42 tohoto rozsudku se týká situací, kdy bylo osvědčení E 101 vydáno pracovníkům, na něž se vztahuje hlava II nařízení č. 1408/71.
- 44 Jak přitom bylo uvedeno v bodě 34 tohoto rozsudku, osvědčení E 101 dotčená ve věcech v původním řízení byla vydána lodníkům na Rýně.

- 45 V tomto ohledu je třeba připomenout, že čl. 7 odst. 2 písm. a) nařízení č. 1408/71 stanoví, že bez ohledu na ustanovení článku 6 tohoto nařízení, podle něhož toto nařízení v zásadě nahrazuje ustanovení jakékoli úmluvy o sociálním zabezpečení zavazující buď výhradně členské státy, nebo alespoň dva členské státy a jeden nebo více ostatních států, zůstávají použitelná ustanovení dohod o sociálním zabezpečení lodníků na Rýně.
- 46 Z toho vyplývá, že na lodníky na Rýně se nevztahuje nařízení č. 1408/71, ale dohoda o lodnících na Rýně, takže právní předpisy v oblasti sociálního zabezpečení, které se na ně použijí, nejsou určovány podle hlavy II uvedeného nařízení, ale podle uvedené dohody.
- 47 Za těchto podmínek nelze takové osvědčení, jako je osvědčení dotčené ve věcech v původním řízení, které instituce členského státu vydala, aby doložila, že se na pracovníka, který je lodníkem na Rýně, vztahují právní předpisy tohoto členského státu, považovat za osvědčení E 101, ačkoli formálně tak vypadá a vydala jej instituce určená příslušným orgánem členského státu ve smyslu nařízení č. 1408/71 k tomu, aby tento typ osvědčení vydávala.
- 48 Takové osvědčení proto nemůže mít účinky jako osvědčení E 101 ani nemůže být závazné pro instituce jiných členských států, než je stát, jehož instituce takové osvědčení vydala.
- 49 Skutečnost, že instituce, která osvědčení vydala, neměla v úmyslu vydat osvědčení E 101 a použila z administrativních důvodů vzorový formulář, je v tomto ohledu irelevantní pro účely odpovědi na položené otázky.
- 50 V každém případě je třeba dodat, že to, že osvědčení pro lodníka na Rýně vydané ve formě osvědčení E 101, jako tomu bylo ve věcech v původním řízení, nemá účinky osvědčení E 101, neznamená, že by uvedené osvědčení nevyvolávalo žádné právní účinky.
- 51 Vzhledem k výše uvedenému je třeba na otázky ve věci C-72/14 a na druhou otázku ve věci C-197/14 odpovědět tak, že čl. 7 odst. 2 písm. a) nařízení č. 1408/71, jakož i článek 10c až 11a, 12a a 12b nařízení č. 574/72 musí být vykládány v tom smyslu, že osvědčení vydané příslušnou institucí členského státu ve formě osvědčení E 101 jako doklad o tom, že se na pracovníka vztahují předpisy tohoto členského státu o sociálním zabezpečení, ačkoli se na tohoto pracovníka vztahuje dohoda o lodnících na Rýně, není závazné pro instituce jiných členských států. Skutečnost, že instituce, která jej vydala, neměla v úmyslu vydat skutečné osvědčení E 101, ale použila vzorový formulář tohoto osvědčení z administrativních důvodů, je v tomto ohledu irelevantní.

K první otázce ve věci C-197/14

- 52 Podstatou první otázky předkládajícího soudu ve věci C-197/14 je to, zda musí být článek 267 třetí pododstavec SFEU vykládán v tom smyslu, že takový vnitrostátní soud, jako je uvedený předkládající soud, proti jehož rozhodnutím nelze podat podle vnitrostátního práva opravný prostředek, má povinnost obrátit se na Soudní dvůr v případě, že vnitrostátní soud nižšího stupně položil Soudnímu dvoru předběžnou otázku ve věci podobné té, která mu byla předložena a která se týká zcela totožné problematiky, nebo musí vyčkat na odpověď na tuto otázku.
- 53 Článek 267 SFEU svěřuje Soudnímu dvoru pravomoc rozhodovat o předběžných otázkách týkajících se jak výkladu Smluv a aktů přijatých orgány, institucemi nebo jinými subjekty Unie, tak platnosti těchto aktů. Tento článek stanoví v druhém pododstavci, že vnitrostátní soud může předložit takové otázky Soudnímu dvoru, považuje-li rozhodnutí o těchto otázkách za nezbytné k vnesení rozsudku, a v třetím pododstavci, že je povinen tak učinit, pokud jeho rozhodnutí nelze napadnout opravnými prostředky podle vnitrostátního práva (rozsudek Melki a Abdeli, C-188/10 a C-189/10, EU:C:2010:363, bod 40).

- 54 Je třeba zvláště připomenout, že povinnost vnitrostátních soudů, jejichž rozhodnutí nelze napadnout opravnými prostředky podle vnitrostátního práva, předložit Soudnímu dvoru předběžnou otázku stanovená v článku 267 třetím pododstavci SFEU je součástí spolupráce zavedené za účelem zajistit řádné používání a jednotný výklad unijního práva ve všech členských státech, mezi vnitrostátními soudy, při výkonu jejich pravomoci používat unijní právo, a Soudním dvorem (rozsudek Cilfit a další, 283/81, EU:C:1982:335, bod 7).
- 55 Soudní dvůr upřesnil, že vnitrostátní soud, jehož rozhodnutí nelze napadnout opravnými prostředky podle vnitrostátního práva, má povinnost, vyvstane-li otázka unijního práva při jednání před tímto soudem, obrátit se na Soudní dvůr, ledaže konstatoval, že vyvstala otázka není relevantní nebo že k dotčenému ustanovení unijního práva byl již výklad Soudním dvorem podán nebo že správná aplikace unijního práva je natolik zřejmá, že není ponechán prostor pro žádné rozumné pochybnosti. Soudní dvůr dodal, že existence takové možnosti musí být posuzována v závislosti na charakteristikách vlastních unijnímu právu, zvláštních obtížích, které vykazuje výklad tohoto práva, a riziku rozdílnosti judikatury uvnitř Unie (rozsudek Cilfit a další, 283/81, EU:C:1982:335, bod 21).
- 56 V projednávané věci si vnitrostátní soud nižšího stupně, než je předkládající soud, který se obrátil na Soudní dvůr s otázkou ohledně unijního práva podobnou otázkou, jež vyvstala před předkládajícím soudem a týká se naprosto totožné problematiky, klade otázku, zda tato okolnost brání tomu, aby byla splněna kritéria pro existenci *acte clair* vyplývající z rozsudku Cilfit a další (283/81, EU:C:1982:335) a zejména kritérium, podle něhož je řádná aplikace unijního práva natolik zřejmá, že není ponechán prostor pro žádné rozumné pochybnosti.
- 57 V tomto ohledu je třeba připomenout, že je věcí pouze vnitrostátního soudu, kterému byl spor předložen a jenž musí nést odpovědnost za soudní rozhodnutí, které bude vydáno, posoudit s ohledem na konkrétní okolnosti věci jak nezbytnost rozhodnutí o předběžné otázce pro vydání jeho rozsudku, tak relevanci otázek, které klade Soudnímu dvoru (rozsudek Eon Aset Menidjunt, C-118/11, EU:C:2012:97, bod 76).
- 58 Dále je třeba zdůraznit, že judikatura vyplývající z rozsudku Cilfit a další (283/81, EU:C:1982:335) ponechává pouze na vnitrostátním soudu, aby posoudil, zda je řádná aplikace unijního práva natolik zřejmá, že není ponechán prostor pro žádné rozumné pochybnosti, a v důsledku toho aby rozhodl, že se zdrží předložení otázky Soudnímu dvoru týkající se výkladu unijního práva, která vyvstala při jednání před tímto soudem (rozsudek Intermodal Transports, C-495/03 EU:C:2005:552, bod 37 a citovaná judikatura), a vyřeší ji sám (rozsudek Cilfit a další, 283/81, EU:C:1982:335, bod 16).
- 59 Z toho vyplývá, že je na samotných vnitrostátních soudech, proti jejichž rozhodnutím nelze podat podle vnitrostátního práva opravný prostředek, aby na vlastní odpovědnost a nezávisle posoudily, zda jde o *acte clair*.
- 60 V takové situaci, jako je situace dotčená ve věcech v původním řízení, sice nejvyšší soud členského státu musí při zkoumání zohlednit, že soud nižšího stupně položil předběžnou otázku, o níž dosud před Soudním dvorem probíhá řízení, avšak nemění to nic na tom, že taková okolnost nemůže sama o sobě nejvyššímu vnitrostátnímu soudu bránit v tom, aby po posouzení splňujícím požadavky vyplývajících z rozsudku Cilfit a další (283/81, EU:C:1982:335) dospěl k závěru, že jde o *acte clair*.
- 61 Vzhledem k tomu, že skutečnost, že soud nižšího stupně položil Soudnímu dvoru předběžnou otázku týkající se téže problematiky jako ve sporu, který řeší vnitrostátní soud rozhodující v posledním stupni, sama o sobě neimplikuje, že by podmínky stanovené v rozsudku Cilfit a další (283/81, EU:C:1982:335) nemohly být splněny, a posledně jmenovaný soud se tak může rozhodnout, že Soudnímu dvoru nepředloží otázku, která před ním vyvstala, a vyřeší ji sám, je třeba konstatovat, že taková skutečnost nevyžaduje, ani aby nejvyšší vnitrostátní soud musel vyčkat na odpověď Soudního dvora na předběžnou otázku položenou soudem nižšího stupně.

- 62 Tento závěr ostatně potvrzuje judikatura Soudního dvora, podle níž článek 267 SFEU nebrání tomu, aby rozhodnutí soudu, proti jehož rozhodnutím lze podle vnitrostátního práva podat opravný prostředek a který předložil Soudnímu dvoru předběžnou otázku, zůstala napadnutelná řádnými opravnými prostředky podle vnitrostátního práva, které soudu vyššího stupně umožňují, aby sám vyřešil spor, který byl předmětem žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce, a přejal odpovědnost za to, že je dodržováno unijní právo (v tomto smyslu viz usnesení *Nationale Loterij*, C-525/06, EU:C:2009:179, body 6 až 8).
- 63 Vzhledem k výše uvedenému je třeba na první otázku ve věci C-197/14 odpovědět tak, že článek 267 třetí pododstavec SFEU musí být vykládán v tom smyslu, že takový vnitrostátní soud, jako je předkládající soud, proti jehož rozhodnutím nelze podat podle vnitrostátního práva opravný prostředek, nemá povinnost obrátit se na Soudní dvůr pouze z toho důvodu, že vnitrostátní soud nižšího stupně položil Soudnímu dvoru předběžnou otázku ve věci podobné té, která mu byla předložena a týká se zcela totožné problematiky, ani nemusí vyčkat na odpověď na tuto otázku.

K nákladům řízení

- 64 Vzhledem k tomu, že řízení má, pokud jde o účastníky původního řízení, povahu incidenčního řízení ve vztahu ke sporu probíhajícímu před předkládajícím soudem, je k rozhodnutí o nákladech řízení příslušný uvedený soud. Výdaje vzniklé předložením jiných vyjádření Soudnímu dvoru než vyjádření uvedených účastníků řízení se nenahrazují.

Z těchto důvodů Soudní dvůr (druhý senát) rozhodl takto:

- 1) Článek 7 odst. 2 písm. a) nařízení Rady (EHS) č. 1408/71 ze dne 14. června 1971 o uplatňování systémů sociálního zabezpečení na zaměstnané osoby a jejich rodiny pohybující se v rámci Společenství, jakož i článek 10c až 11a, 12a a 12b nařízení Rady (EHS) č. 574/72 ze dne 21. března 1972, kterým se stanoví prováděcí pravidla k nařízení (EHS) č. 1408/71 změněných a aktualizovaných nařízením Rady (ES) č. 118/97 ze dne 2. prosince 1996, ve znění nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 647/2005 ze dne 13. dubna 2005, musí být vykládány v tom smyslu, že osvědčení vydané příslušnou institucí členského státu ve formě osvědčení E 101 jako doklad o tom, že se na pracovníka vztahují předpisy tohoto členského státu o sociálním zabezpečení, ačkoli se na tohoto pracovníka vztahuje Dohoda o sociálním zabezpečení lodníků na Rýně přijatá mezivládní konferencí pověřenou revizí dohody ze dne 13. února 1961 o sociálním zabezpečení lodníků na Rýně, podepsaná v Ženevě dne 30. listopadu 1979, není závazné pro instituce jiných členských států. Skutečnost, že instituce, která jej vydala, neměla v úmyslu vydat skutečné osvědčení E 101, ale použila vzorový formulář tohoto osvědčení z administrativních důvodů, je v tomto ohledu irelevantní.
- 2) Článek 267 třetí pododstavec SFEU musí být vykládán v tom smyslu, že takový vnitrostátní soud, jako je předkládající soud, proti jehož rozhodnutím nelze podat podle vnitrostátního práva opravný prostředek, nemá povinnost obrátit se na Soudní dvůr Evropské unie pouze z toho důvodu, že vnitrostátní soud nižšího stupně položil Soudnímu dvoru Evropské unie předběžnou otázku ve věci podobné té, která mu byla předložena a týká se zcela totožné problematiky, ani nemusí vyčkat na odpověď na tuto otázku.

Podpisy.